

SÈRIE 5

Cal respondre cinc preguntes repartides en tres exercicis. L'exercici 1 consta d'un text i tres preguntes. Els altres dos exercicis tenen una sola pregunta cadascun. L'exercici 1 i l'exercici 3 inclouen, cadascun, dues opcions (les dues opcions tenen les mateixes característiques). L'exercici 2 té una sola opció.

Hi ha, òbviament, multitud de maneres correctes de respondre les diferents preguntes. Els criteris que figuren a continuació pretenen unificar al màxim possible la correcció d'exàmens que es presten a solucions molt diferents. Res no pot substituir, però, l'exercici de sentit comú que requereix la decisió del corrector sobre si, i en quin grau, una resposta s'ajusta o no als principis generals que s'enuncien a continuació.

El paper de la coherència, la cohesió i la correcció gramatical, lèxica i ortogràfica

En una prova de filosofia és fonamental que l'estudiant s'expressi de forma clara, precisa i ben estructurada, i que elabori textos coherents i cohesionats, en què no hi hagi contradiccions i en què quedi clar el fil conductor d'allò que es va exposant i la relació entre les diferents idees que es presenten. Per altra banda, en un examen de filosofia, aquests elements no es poden avaluar de forma autònoma. Expressar-se amb claredat i de forma coherent i ben estructurada és essencial per mostrar que es pensa amb claredat i que es té una bona comprensió d'allò sobre què es parla. Aquests darrers dos aspectes (claredat de pensament i grau de comprensió) constitueixen el nucli d'allò que es vol avaluar amb aquest examen. La coherència, cohesió, claredat i precisió en l'expressió són, per tant, elements fonamentals de les respostes en aquest examen i resulten indissociables de l'avaluació del contingut d'allò que es diu. No se'n pot fer una avaluació separada o autònoma. En la mesura en què en una resposta hi manqui coherència, cohesió, claredat o precisió en l'expressió, això reflectirà una deficiència en el grau de comprensió de la temàtica tractada i, en aquesta mesura, haurà d'afectar negativament la qualificació d'aquesta resposta.

A més, cal tenir en compte que si una resposta exposa idees de forma coherent i ben estructurada que no es corresponen, però, amb allò que es demana, la claredat, coherència i precisió no afegeixen cap valor a la resposta.

Per altra banda, les faltes d'ortografia i els problemes de presentació poden restar fins a un màxim de 0,25 punts en el total de l'examen.

Pel que fa a l'ortografia: es comptabilitzaran les faltes en tot l'examen. Si en un examen hi ha 6 faltes o més, es restarà 0,25 punts de la nota de l'examen.

Pel que fa a la presentació: si la presentació és deficient, ja sigui per mala lletra, falta de marges, o la presència de guixots que dificulten poder saber què hi ha escrit, aleshores això comptarà, a efectes de l'avaluació d'aquest aspecte de l'examen, com si hi hagués una falta d'ortografia addicional. (Així: si l'examen té 5 faltes d'ortografia i, a més, presenta en diferents llocs problemes greus en la presentació, això es comptabilitzarà com a 6 faltes d'ortografia).

Exercici 1

Pregunta I

Sintetitzar breument el contingut del text.

[2 punts]

L'objectiu de la pregunta és detectar el grau de comprensió del text. **La resposta no cal que demostrï que l'alumne/a coneix els detalls de la filosofia de l'autor/a** (excepte si la manca d'aquest coneixement li impedeix d'entendre el text). Les restriccions sobre espai (entre 80 i 120 paraules) són només orientatives per determinar indirectament el tipus de resum que s'espera: ni un breu títol, ni una llarga parafrasi de tot el text. **Per tant, si el contingut del resum és equivalent al que es podria fer en el nombre de paraules indicat, no ha de comptar contra l'alumne/a el fet que no respecti aquests límits.**

A continuació s'esmenten les idees principals que se suposen en una resposta correcta. Cal tenir en compte, però, que les formes en què s'enuncien i articulen en un petit resum poden ser molt diverses. El seu enunciat pot ser explícit o estar implícit en la redacció de l'alumne/a. I, per descomptat, no es pot esperar de cap manera un desenvolupament detallat de cada idea. És important, però, que l'alumne/a no es limiti a enunciar idees, sinó que mostri comprensió de l'estructura argumentativa o discursiva del text.

Opció A

Una resposta ha d'assolir la màxima puntuació si exposa, d'una manera o altra, les dues idees següents:

- (i) Mill defensa en aquest text que hi ha plaers de diferents qualitats.
- (ii) Una persona no acceptaria convertir-se en animal, encara que cregués que la quantitat de plaer que experimentaria l'animal (dins dels plaers que pot experimentar un animal) seria més gran que la quantitat de plaer que experimentaria aquesta persona (dins dels plaers que poden experimentar les persones)
- (iii) És millor una vida de persona cultivada on hi ha insatisfacció que no pas una vida d'animal on es gaudeixi de tots els plaers dels quals pot gaudir l'animal.
- (iv) Una persona cultivada està en condicions de comparar els plaers dels dos tipus; un animal, en canvi, només coneix els d'un tipus.

Opció B

Una resposta ha d'assolir la màxima puntuació si exposa, d'una manera o altra, les idees següents:

- (i) Descartes, en aquest punt de les Meditacions, ha establert que sap que ell és una cosa que pensa, i que no és cap cosa corpòria: doncs pot considerar la possibilitat que no existeixi cap cosa corpòria, sense que això suposi haver de deixar d'estar segur que ell existeix.
- (ii) La imaginació només permet representar-se allò que és corpori.
- (iii) Per tant, res del que es representa amb la imaginació forma part del que ell sap sobre ell mateix.

En totes dues opcions, l'avaluació de la pregunta I s'ha de fer **de manera global**. L'alumne/a no té en absolut per què fer el seu resum distingint exactament el mateix nombre d'apartats que s'indiquen en aquests criteris. El que s'ha de fer en una bona resposta és articular d'una manera coherent les idees que s'hi indiquen.

Pregunta II

Identificar el **significat** de termes o expressions.

[1 punt]

El que es demana no és donar definicions exactes o precises que hagin de ser vàlides per a qualsevol context d'ús de les expressions, ni tampoc que l'alumne/a utilitzi un vocabulari tècnic. El fet que l'alumne/a utilitzi un llenguatge sense cap tecnicisme, si no té incorreccions, no haurà de comptar en contra seu. Quan sigui possible, té dret a inferir el significat només de la informació que li proporciona el text. En la mesura en què demostrï la comprensió pertinent, això no pot comptar en contra seu.

Opció A

- a) «qualitat»: fa referència a algun aspecte d'una cosa que la fa valuosa.
- b) «persuadir»: aconseguir que algú cregui una cosa que d'entrada no creia.

Opció B

- a) «imatge»: és aquella idea que algú té quan (creu que) està percebent una cosa, i també quan només imagina com seria percebre-la.
- b) «cossos»: allò que està situat en l'espai i té extensió.

Important: aquestes respostes són sols un exemple de resposta correcta. En cadascun dels casos hi ha moltes altres maneres correctes de respondre.

Pregunta III

Explicar el sentit d'una determinada afirmació i les raons de l'autor/a per fer aquesta afirmació. [3 punts]

L'enunciat demana referir-se al pensament de l'autor/a. S'haurà de tenir present, però, que el que es demana no és una exposició general del seu pensament. Només es tindran en compte les idees que siguin pertinents per entendre l'afirmació que es vol explicar i per entendre les raons de l'autor/a per fer aquesta afirmació. Una bona resposta ha de saber indicar quin paper té aquesta afirmació particular en el conjunt del pensament de l'autor/a i com aquesta afirmació es justifica a partir d'allò que l'autor/a defensa. A vegades, una exposició general i correcta del pensament del filòsof/a pot no respondre al que es demana si no explica com el pensament general de l'autor/a justifica la tesi particular que és objecte de la pregunta.

Opció A

Una resposta ha de tenir la màxima puntuació si tracta, adequadament, les qüestions que es desglossen els punts següents:

- (i) Característiques de l'Utilitarisme de Mill: En cada moment, cal fer allò que maximitza el bé; el bé entès com a felicitat i, aquesta, com a plaer i absència de dolor; cal maximitzar la felicitat general, no sols la de qui fa l'acció; allò que s'avalua són les accions, no les intencions de qui les fa; etc.)
- (ii) La distinció entre plaers d'ordre superior i d'ordre inferior. El criteri proposat per Mill per identificar aquelles persones que cal considerar com a "jutges competents", i els judicis dels quals són allò que determina si un plaer és, o no, d'ordre superior respecte a un altre. Allò que fa que un plaer sigui d'ordre superior és el següent: un plaer és d'ordre superior a un altre, si un jutge competent preferiria ser capaç d'experimentar el gaudi del primer tipus de plaer per sobre de gaudir de qualsevol quantitat del segon.
- (iii) En connexió amb (ii), explicitació i aclariment de què vol dir la frase objecte de la pregunta: l'opinió que importa és la qui ha pogut experimentar els dos tipus de plaers que es comparen.
- (iv) No és imprescindible per a tenir la màxima puntuació però serà meritori (i afegirà puntuació), si es descriuen les crítiques als epicuris, que Mill considera al capítol 2 de l'Utilitarisme, i la resposta que hi dona Mill, i la forma com aquesta resposta porta de forma natural a fer explícita la distinció entre diferents tipus de plaers.

Opció B

Una resposta ha de tenir la màxima puntuació si tracta, adequadament, els punts següents:

(i) Trets bàsics de la primera part de l'argumentació de Descartes a les Meditacions (Meditació primera i segona):

(ii) El dubte metòdic. Raons per al dubte.

(iii) El cogito com a primera veritat indubtable.

(iv) El primer argument per establir que jo no soc el mateix que el meu cos (que es troba en el mateix text de l'examen):

- a. Estic segur que jo existeixo.
- b. No estic segur que existeixi cap cos.
- c. Per tant, no pot ser que jo sigui un cos.

(v) Explicació amb les pròpies paraules de l'estudiant de la raó que Descartes ofereix, en el text mateix de l'examen, per descartar que usar la imaginació sigui, en aquest punt de les Meditacions, una manera d'obtenir informació sobre la seva naturalesa: la imaginació pretén representar formes corpòries; atès que ja ha establert (punt (iv)) que ell no és un cos, la imaginació no pot servir per a aclarir quina és la seva naturalesa.

• En les dues opcions, l'avaluació de la pregunta III s'ha de fer **de manera global**. L'alumne/a no té en absolut per què fer la seva explicació distingint el mateix nombre d'apartats que s'indiquen en aquests criteris. El que s'ha de fer en una bona resposta és articular d'una manera coherent les idees que s'hi indiquen.

Exercici 2

Avaluar una situació tot aplicant les idees d'un autor. [2 punts]

En aquesta pregunta l'estudiant ha de demostrar bona comprensió de la filosofia de Kant mostrant que és capaç d'aplicar-la a la situació que se li planteja.

En la resposta, pot decidir centrar-se en una formulació particular del l'imperatiu categòric, o en més d'una. Resulta especialment pertinent en aquest cas apel·lar a la formulació de la humanitat com a fi en ella mateixa.

Serà meritori (però no imprescindible per a obtenir la màxima qualificació) que l'alumne/a vegi que és pertinent distingir dues situacions que cal considerar de forma separada: si és moralment acceptable exercir la prostitució, i si és moralment acceptable participar-hi aprofitant-se de que algú, per les causes que sigui, l'exerceix.

En qualsevol de les dues circumstàncies, sembla clar que la doctrina kantiana determinaria que la prostitució no és moralment acceptable.

Allò que s'ha d'avaluar al corregir la pregunta, però, no és el "sí" o el "no" en la resposta, si no que es mostri que es coneix i s'entén bé quina és la proposta kantiana, i quines són les consideracions que s'han de tenir en compte a l'hora de determinar si un cert tipus d'acció és moralment permisible.

En l'avaluació d'aquesta pregunta, cal tenir compte que no es pot exigir, òbviament, que l'alumne/a tingui un coneixement d'especialista d'allò que diu l'autor/a de qui es parla, ni tan sols que conegui tots els detalls del pensament de l'autor/a que poguessin ser pertinents a l'hora d'avaluar el cas plantejat en aquest exercici. Una resposta pot obtenir perfectament la màxima qualificació si l'alumne/a mostra una bona comprensió de les idees bàsiques de l'autor/a i en fa un ús raonable a l'hora d'avaluar la situació indicada (encara que en alguns aspectes aquesta aplicació s'aparti d'allò que, en un coneixement més ampli i exacte de les idees de l'autor/a, seria adequat de dir).

Finalment, cal tenir en compte que l'element central que es vol avaluar en aquesta pregunta és el grau de comprensió que l'alumne/a té de les idees d'un determinat autor sobre un cert tema. Una manera d'avaluar aquesta comprensió és comprovant si l'alumne/a sap aplicar el coneixement de les idees dels autors estudiats a l'hora de resoldre un determinat problema o dur a terme una determinada tasca que l'alumne/a no havia considerat prèviament i que, en aquest examen, ha d'encarar probablement per primer cop. Cal avaluar el grau de comprensió global que l'alumne/a demostra de les idees de l'autor/a en qüestió (específicament: el grau de comprensió de les idees de l'autor/a rellevants per a respondre al cas plantejat).

Exercici 3

Consideració raonada de l'estudiant a favor o en contra d'una tesi. [2 punts]

Es tracta d'avaluar una afirmació (o un argument, o un grup d'afirmacions) que estarà relacionada (potser indirectament) amb algun dels problemes tractats per algun/a dels autors/es seleccionats. En aquesta pregunta, l'estudiant ha d'intentar justificar la seva posició a favor o en contra de l'afirmació (o grup d'afirmacions o argument) fent-ne una valoració personal (la resposta pot també consistir a explicar, de manera raonada, per què de fet no està ni a favor ni en contra de l'afirmació).

Es tracta que l'estudiant faci l'esforç d'**argumentar** d'una **manera personal, clara i coherent** a favor o en contra de la tesi.

D'altra banda, l'acord del corrector/a amb la tesi defensada no pot tenir-se en compte a l'hora d'avaluar aquesta pregunta, ni tampoc el fet que l'alumne/a ignori arguments històricament importants.

Caldrà valorar, doncs:

- (a) El grau de comprensió que es demostrï de la tesi (o argument o grup d'afirmacions) que cal discutir.
- (b) La coherència de les raons que l'estudiant doni, ja sigui a favor o en contra de la tesi, i la claredat de la seva exposició.

És important que l'alumne/a no es limiti a fer afirmacions, sinó que ofereixi raons o consideracions per mirar de donar suport a allò que afirma.

En totes dues opcions serà meritori i important que l'alumne mostri una bona comprensió de la reflexió sobre la qual se li demana que indiqui raonadament si hi està d'acord o no.

El text de l'enunciat de la pregunta, en totes dues opcions, és més aviat llarg. És de preveure que requerirà una mica més de temps de reflexió, abans de començar a escriure, que en el cas de preguntes amb enunciats més breus. Cal que el corrector/a tingui en compte que pot ser que, per limitacions de temps, les respostes siguin una mica més breus del que ho serien si el text de l'enunciat fos més breu. Tot tenint això en compte, el corrector/a ha de valorar, tal com s'ha indicat, que l'alumne/a mostri la seva capacitat d'oferir raons (encara que puguin ser, potser, simples o elementals) a favor del punt de vista que ha decidit defensar.